

Examenul de bacalaureat național 2018

Proba E. d)

Filosofie

Varianta 2

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TEMA

(30 bodov)

Napíšte na pracovný list literu ktorá prislúcha správnej odpovedi, pre každú z nižšie uvedených situácií. Jediný variant odpovede je správny.

1. Filozofická problematika ohľadom zmyslu života má za centrálnu otázku:
 - a. Aký vzťah jestvuje medzi jedincom a autoritou?
 - b. Je racionálnosť zdrojom poznania?
 - c. Čo je pravda utilita?
 - d. Je šťastie cieľom života?
2. Etika, chápaná obyčajne ako synonymum pojmu morálka alebo ako činnosť, ktorá má za cieľ šťastie, determinovanie šťastného života je reflexiou, úvahou nad:
 - a. vzťahom medzi jedincom a štátom
 - b. aspektmi, ktoré súvisia s morálnosťou ľudských činov a činností
 - c. vzťahom medzi identitou a alteritou
 - d. najistejšími zdrojmi poznania
3. Špecifickým/ou problémom/témou riešeným/ou v rámci aplikovanej etiky je ten/tá, ktorý/á sa vzťahuje na:
 - a. Eutanáziu
 - b. zmysel života
 - c. pravdu a omyl
 - d. ľudskú podstatu
4. Realizovanie pozitívnych práv v praxi predpokladá:
 - a. schopnosť vybrať medzi dobrom a zlom, rešpektovať alebo nie Božie prikázania
 - b. zvýšenú intervenciu štátu do života spoločnosti a jedinca
 - c. že človek nebude donucovaný vonkajšou alebo vnútornou príčinou, aby konal určitým spôsobom
 - d. zníženie zasahovania štátu na minimálnu úroveň
5. Filozof J. P. Sartre považuje, že:
 - a. hlavným cieľom štátu je zabezpečiť rešpektovanie individuálnych práv a slobôd
 - b. človek vyberá, je slobodný a dokonca odsúdený na slobodu, a tým je aj zodpovedný
 - c. je potrebné rozlišovať medzi pozitívnou a negatívnou slobodou
 - d. človek v prírodnom stave, odsúdený byť slobodným, je nezodpovedný za svoje rozhodnutia
6. Syntagma *Každá osoba má právo na život a na slobodu* sa výnimočne vzťahuje na:
 - a. problematiku epistemológie
 - b. pozitívne práva
 - c. problematiku gnozeológie
 - d. negatívne práva
7. V diele *Problémy filozofie* B. Russell si uvedomuje rozdielnosť medzi:
 - a. poznaním vecí a poznaním pravdy
 - b. analytickými pravdami a syntetickými pravdami
 - c. poznaním a priori a poznaním a posteriori
 - d. teoretickými a metafyzickými pravdami

8. Reprezentanți teoriei pragmatismului o pravde považujú hodnotu našich ideí z perspektívy ich kompatibility s:
- princípom koherentnosti, čiže určitý názor je pravdivý len vtedy, keď je v konkordancii s inými názormi, ktoré sú v patričnom momente považované za pravdivé
 - faktami, čiže názor je pravdivý, len ak sa zhoduje s realitou na ktorú sa vzťahuje
 - princípom korešpondencie, čiže názor je pravdivý, len ak je v konkordancii s princípmi logického myslenia
 - utilitou, čiže názor nie je pravdivý sám osebe, názor je pravdivý, len ak aplikovaný v praxi dokáže byť produktívnym, funkčným a užitočným
9. I. Kant, reprezentat deontologickej etiky, tvrdí, že kategorické imperatívum predpokladá:
- praktickú nevyhnutnosť určitej možnej činnosti, považovanej za prostriedok dosiahnutia určitej želanej veci
 - konať v súlade s určitou maximou, ktorá by sa mohla v tom istom čase stať partikulárnym zákonom
 - nevyhnutnosť uskutočnenia určitej činnosti z rešpektu voči zákonu
 - konať v súlade s určitou maximou, ktorá by sa mohla v tom istom čase stať univerzálnym zákonom
10. Právo uzavrieť manželstvo, stanovené v článku č. 16 v Univerzálnej deklarácii ľudských práv, predstavuje negatívne právo, pretože:
- aby sa mohlo využiť, intervencia štátu má byť čo najmenšia
 - predpokladá rôznorodý prístup voči ľuďom, ktorým sa poskytuje druhá šanca
 - aby sa mohlo využiť, intervencia štátu má byť čo najväčšia
 - predpokladá rovnaký prístup voči ľuďom, ktorým sa poskytuje druhá šanca

II. TÉMA

(30 bodov)

A. V ľavom stĺpci sú vymenované koncepty a špecifické teórie poznania a v pravom stĺpci sú uvedené pravdivé výroky vzťahujúce sa na tieto. Napíšte na pracovný list správne asociácie medzi každým písmenom z ľavého stĺpca a príslušným číslom z pravého stĺpca.

a. Racionalizmus	1. Poznanie pochádza v celku zo skúsenosti, ktorá je prameňom našich vedomostí.
b. Failibilizmus	2. To čo prekračuje ľudskú skúsenosť, to čo je za hranicou možností nášho poznania.
c. Empirizmus	3. Rocio je konečným zdrojom autentického poznania.
	4. To čo nám ponúkajú city, šťastie ako zmysel života.
d. Transcendentarizmus	5. Konceptia, ktorá tvrdí, že sme vystavení omylom a nemôžeme sa dopracovať ku konečným pravdám stanovených raz a navždy.

16 bodov

B. V rozahu cca. 10 riadkov vyjadrite svoje tvrdenia pro úlohu a proti úlohe vedeckých teórií v poznaní.

8 bodov

C. Zostavte, uveďte jeden príklad, prostredníctvom ktorého zvýraznite úlohu konštruktívnej kritiky v demokracii.

6 bodov

III. TÉMA

(30 bodov)

A. Pozorne prečítajte nižšie uvedený text:

Jestvovať ako človek už od začiatku znamená nájsť vzdialenosť voči prítomnosti, dočasnosti, postavením sa do mystéria. Prítomnosť nejestvuje pre človeka len preto, aby bola prekonaná (...). Prostredníctvom svojich pokusov v odhaľovaní sa človek stáva tvorcom, najmä tvorcom kultúry. (...) Existencia v prítomnosti a pre bezpečnosť je určite spôsobom jestvovania, ktorý nemôže byť prekonaný vedomím žiadneho zvieratá. (...) Zvieratá u je ale úplne cudzia „existencia, jestvovanie v rámci mystéria a pre odhaľovanie“, ako i dimenzie a komplikovanosti života, ktoré vyplývajú z tohto spôsobu bytia, existencie.

(L. Blaga, *Geneza metaforei și sensul culturii*)

Odpovedzte na nasledovné požiadavky:

1. Vymenujte na základe daného textu dva existenciálne horizonty. **4 body**
 2. Vystihnite na asi pol strane súvzťažnosť medzi pojmami *ľudská podstata* a *kultúrna tvorba*. **10 bodov**
 3. Sformulujte osobný názor na aktuálnosť filozofickej perspektívy predstavenej v danom texte. **6 bodov**
- B. Pojem *demokracia* má tak zmysel určitého politického režimu, ako aj zmysel ideálu, princípu alebo politickej finality, cieľa.**
1. Vymenujte tri charakteristiky demokracie. **6 bodov**
 2. Ilustrujte konkrétnym príkladom vzťah jestvujúci medzi štátom a občanom v rámci demokratického politického režimu. **4 body**